

A Magyar Tudományos Akadémia megújult küldetését szolgáló szervezeti változások

1. A bizottsági rendszer reformja

Az egyes tudományágak fejlődésére és változásaira tekintettel kívánatosnak tűnik az MTA jelenlegi bizottsági rendszerének az átgondolása. Megfontolandó olyan szerkezeti reform megvalósítása, amelynek révén az Akadémia hatékonyabban tud alkalmazkodni a gyorsan és folyamatosan változó nemzetközi kutatási irányokhoz. Ebben az átalakítási folyamatban biztosítani kell minden tudományág megfelelő részvételét, és erősíteni kell az osztályok tudományos bizottságainak stratégiai tanácsadó, értékelő szerepét. Széleskörű konzultáció és nemzetközi tájékozódás alapján átfogó elemzést igényel a tudományos bizottságok és osztályközi bizottságok szerepe, felépítése és szabályozása.

A tudományos bizottságoknak törekedniük kell arra, hogy a tudományág integratív centrumainak szerepét vállalva folyamatosan figyelemmel kísérjék a tudományági kutatásokat, minden szinten részt vegyenek az értékelési folyamatokban, tudományos rendezvényeket szervezzenek, nemzetközi kapcsolatokat építsenek ki, valamint hatékony tudományszervező és -koordináló tevékenységet folytassanak. Fontos, hogy a szakpolitikától érkező anyagokat határidőre tudják véleményezni.

Jelenleg közgyűlési és elnöki bizottságok bonyolult hálózata működik az Akadémián. Célszerű e hálózat felülvizsgálata, a bizottságok számának csökkentése és kizárólag a hatékonyan működők megtartása.

A területi akadémiai bizottságok a társadalommal folytatott párbeszéd fontos fórumai, melyek a tudományos eredmények népszerűsítésében, az adott régió kutatásainak koordinálásában és támogatásában fontos szerepet játszanak. Személyi bázisukat és intézményi kapcsolatrendszerüket tovább kell bővíteni.

2. Az MTA munkáját támogatók körének szélesítése

A fiatal és középkorú kutatókat nagyobb mértékben kell bevonni az MTA munkájába és döntéshozatalába. A Fiatal Kutatók Akadémiája jelentős kezdeményezés, melyet az Akadémiának kiemelten kell támogatnia, kidolgozva az együttműködés részleteit. A nem akadémikus közgyűlési képviselők megfelelő fórumokon képviseljék véleményüket, javaslataikat.

Kiemelten kell támogatni a nők tudományos előmenetelét. A Nők a Kutatói Életpályán Elnöki Bizottság továbbra is foglalkozzon a kutatóintézeti és az egyetemi szférában dolgozó nőket érintő problémákkal. Ki kell dolgozni a női akadémikusok számának emelését segítő stratégiát.

Az Akadémia diákprogramokkal, diákoknak is szóló tudománynépszerűsítő tevékenységgel járuljon hozzá a tudományok iránti érdeklődés felkeltéséhez, a kutatói életpálya vonzóvá tételéhez.

Az Akadémia kísérelje figyelemmel és támogassa a tudományos egyesületeket, melyek hidat alkotnak a tudományos kutatók és a tudománnyal kapcsolatban álló más csoportok (tanárok, diákok) között.

Folytatni kell az „MTA barátai” közösség szervezését.

3. A titkársági struktúra

Az MTA Titkárság szervezeti felépítését az Akadémia megújult küldetéséhez igazodva a tisztújítást követően meg kell újítani. Az átalakítás során fokozott figyelmet kell fordítani a tudományos osztályok autonóm szakmai és szervezeti működésének biztosítására.

4. Új források felkutatása

Törekedni kell vagyonos, a tudomány iránt elkötelezett mecénások bevonására kiemelt stratégiai célok (intézet alapítása, kiemelkedő kutatók támogatása, nevesített ösztöndíjak) megvalósítása érdekében. Mind az itthoni, jelentős magánvagyonnal rendelkező réteget, mind a külföldön sikeres magyar származású vagy a magyar tudományos élethez más módon kötődő adományozókat fel kell kutatni, felkészült szakemberek igénybevételével.

Az MTA vagyongazdálkodását hatékonyabbá kell tenni annak érdekében, hogy az Akadémia vagyona számottevő forrást jelentsen az Akadémia szakmai feladatainak ellátásához.

Ki kell dolgozni egy olyan eszközrendszert, amellyel az Akadémia sikerrel tud pályázni hazai és nemzetközi forrásokra. Az Akadémia kiadói tevékenysége, a nemzetközi szervezetek jelentéseinek figyelemmel kísérése, a tudomány helyzetének mélyebb elemzése olyan témák, melyekre célzott hazai forrásokat lehet felkutatni. Ehhez létre kell hozni egy olyan intézetet, amelynek feladatai között a kutatás szerepel.

Az MTA számos területen nyújthat olyan piaci alapú szolgáltatást a tudományos közösség számára, mely alapfeladataiból nem következik, vagy elvégzéséhez külön forrás szükséges (pl. tudományos intézmények átvilágítása, nemzetközi pályázatokra való felkészítés, adatbázisok rendszerezése és üzemeltetése).

5. Az akadémiai gyűjtemények működtetésének újragondolása

Meg kell oldani az Akadémia gyűjteményeinek (festmények, műtárgyak, régi könyvek, történelmi jelentőségű kéziratok, kiemelkedő tudósok és művészek hagyatéka stb.) széles körű, hatékony bemutatását, ki kell dolgozni kezelésük egységes szervezeti megoldásait, és meg kell fogalmazni a bővítésükre vonatkozó stratégiát.